

ligieus.
van dat
cultuur-
cultus
een be-
dsdien-
n geen
ning in
illusie;
is weer-
zijn le-
ouden
straks
die van
n niet.
eureka-
n vaak
osophie
sultaten
e voort-
donker,
ch, die
Veel-
ing der
rsombe-

ij den
st eerst
eert met
mogelijk-
kan —
voeren
er glimt
isme, de
uit de
dijk, de
et feest-
expansie

ze eeuw
nde ver-
de con-
er waar-
zooveel
techniek-
sch: ont-
dus aan
ook on-
de toe-
Van de
en gron-
heeft hij
geloof in
uit gees-
s levens-
in puin
nogens
geloof is
zijn lijn,
schelijke
theid gaf

de pro-
ordt ook
ving, het
systeem-
verschilt
elke vroe-
et geloof
akerheid.
n vinder
nhopigen
atig pro-
st ernst-
an jagend
moderne
is. Men
er zijn
tegenover
erd door
dat men
eren kan.
stelt men
le diepste
enken en
men den
mheid en
zijds die
oor dezen
wanhoop
ende ver-
grijpende
r brutale
gebouwen
plastische
ogie „een

het geen
le proble-
man, die
stof zoekt
het leven-
zijn pijp-
chten der
stade: het
de eerste
e pluizerij
mer over-

heerscheende individualiteitseis, die voor elken schrijver de meest ongekende mogelijkheden opent: de groote plaats, die de roman heeft in de achting van den modernen mensch. Dat alles, om nu van den technischen kant van de zaak maar te zwijgen, maakt het den nieuwsten roman gemakkelijker tijd-roman, dat is probleem-roman te zijn, het wild op te sporen, waarop dan de problemenjager zijn lusten botvieren kan.

Zoo beleefde de roman meer dan ooit een glorie-periode, en is hij zoo veelvuldig in zijn verschijning, dat de boekhandelaars er geen raad mee weten 'tlaatst-nieuwste als zodanig te doen opvallen boven het voorlaatst-nieuwste en in vredesnaam maar twee nieuwe boeken in hun etalage overleiden, om daarop een nieuwer neer te leggen, dat dan weer basis kan zijn voor een nog nieuwer om op te staan. En bij zulk een vulcanische uitbarsting van romankunst is het alweer niet vreemd, dat men de zonderlingste fratsen tot problemen gepromoveerd ziet. In den spookmantel van het probleem trekken ze dadelijk vele starverbaasde oogen tot zich en langgebarende wijs-handen. Wat in nuchter licht onzin-zonder-meer is, wordt immers in de probleem-sfeer huiveringwekkend belangrijk....

De problemenroman en de problemetijd jagen achter elkaar als de wieden van een molen.

C. T.

MUZIKALE KRONIEK

Het muzikale paard achter den wagen.

Men zou kunnen vragen, of de architecten wel de meeste schuld er aan hebben, als het gezang der gemeente niet zoo is, als het kon zijn, tengevolge van onvoldoende orgels of ondoelmatige plaatsing daarvan. (Over andere oorzaken praten we thans niet.)

En dan denken we in de eerste plaats aan die kerkeraden, die om allerlei, soms schijnbaar toe te juichen redenen (meest van financiële aard) eerst een kerk bouwen en dan later, soms veel later, daar een orgel in plakken. Heusch, er in plakken! Ondanks alle hooggewaardeerde acties van de meest actieve orgelcomité's.

Wanneer zullen we eens inzien, dat ook hier goedkoop duurkoop is? Als de architect maar een gat heeft uitgespaard, waar later zoo'n speulding ingestopt kan worden, omdat het goedkoopert lijkt.

Het moet alles keurig in orde zijn! Schulden maken om een behoorlijke kerk te krijgen? Erg jammer, maar het moet.

De schuld nog grooter maken om een architectonisch daarin passend orgel tegelijk daarin een plaats te geven; niet voor het mooi, maar om de gemeente in den dienst Gods waarlijk stichtelijk te leeren zingen? De schuld daarvoor nog grooter maken? Maar, broeder, dat hoeft toch niet! Daar weten we een veel beter weg op. We zetten er zo lang een gemeen krassend hulporgeltje, met een armzalig piepgeluidje naar. En dan zetten we onze stielregel van zoo goed mogelijk zo lang aan kant, en laten de gemeente jaren lang de psalmen jammeren. Dat hindert heelemaal niet als de dubbeltjes zo lang uitgespaard kunnen worden! En wie vindt dat er nog slecht gezongen wordt? Laat die gauw zijn gave aan het orgelcomité zenden: daar hebben we later allemaal nog wat aan; is dat geen zaken doen? Och neen, zelfs dat niet; meestal is het traditie, of erger nog: schuldige sleur!

In dit verband is 'taanbevelenswaardig om kennis te nemen van 'tgeen „Het Kerkorgel“, periodiek van de orgelbouwers A. S. J. Dekker te Goes, schrijft over „Een nieuwe Kerk“: (Zie No. 8).

„Twee groote fouten met betrekking tot het orgel bij den bouw van een nieuwe kerk zijn:

a. het niet opnemen van een post op de begroting bij den bouw van een nieuwe kerk;
b. het raadplegen van den orgelbouwer, nadat de bouw van de kerk reeds is begonnen. Hierdoor kan noch aan de orgelruimte, noch aan de plaatsing der speeltafel iets gewijzigd worden, zonder groote kosten. Deze zijn dan dikwijls niet te vermijden. Bovendien kan bij tijdig overleg een goede plaats voor de speeltafel worden bepaald, daar men door het elektrische systeem niet meer gebonden is den organist direct bij het orgel te plaatsen. Een goed architect zal aan dit punt zeker zijn aandacht geven. Het plaatsen van de speeltafel beneden bij den preekstoel of op een galerij verdient zeker de voorkeur. De organist is dan in staat de juiste geluidsverhouding tusschen gemeente-zang en orgelbegeleiding vast te stellen.

Wat punt a betreft diene, dat men meestal een aparte „orgelcommissie“ belast met de vereerende opdracht om bij de Gemeente, welke reeds groote bedragen heeft geofferd voor de nieuwe Kerk, nog eens rond te gaan voor een orgel. De uitslag is dan ook dikwijls onvoldoende.

Het is ook bespottelijk een Kerk te „ramen“ zonder orgel. Niemand maakt toch een begroting zonder dak of zonder hanken? En een orgel is toch ook onmisbaar?”

Tot zoover bedoeld artikel, waaronder een „wordt vervolgd“ een belofte inhoudt voor later. We willen eens afwachten wat dat vervolg brengen zal en er onzen lezers van op de hoogte houden, eventueel met aantekeningen onzerzijds.

J. L. F.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Samenwerking.

Over de vraag, of en in hoeverre wij in onzen Evangelisatie-arbeid kunnen samenwerken met andere personen en groepen of organisaties, is in de laatste weken in de kerkelijke pers debat gevoerd.

Aanleiding was het optreden van het z.g. Deventer-kwartet.

In Deventer staat de Stads-Evangelisatie onder leiding van drie predikanten en één godsdienstonderwijzer, alle vier behorende tot verschillende Kerkformaties, n.l.: Evangelisch Luthersch, Gereformeerd, Ned. Hervormd en Christelijk Gereformeerd.

Het is alleszins begrijpelijk, dat deze samenwerking de aandacht trekt. Door haar feit en niet minder door de groote sympathie, die ze in Deventer zelf van alle zijden geniet.

Men spreekt daar samen op Evangelisatie-vergaderingen, doet samen huisbezoek, enz. De Evangelisatie in Deventer is inter-kerkelijk.

Van verschillende zijden is, nu de roep en het gerucht tot ver buiten Deventer doordringt, deze kwestie bekeken.

Het oordeel is verschillend. Buiten onzen kerkelijken kring vond ze warme waardeering, maar onder onze Gereformeerde menschen gingen afkeurende stemmen op. Beide is te verstaan.

Te verstaan is, dat een man als Dr Gunning in „Priël“ met hartelijke blijdschap zich verheugt in zulk gebeuren.

En evenzeer te verstaan is, dat van Gereformeerde zijde men anders over deze dingen denkt, dan Dr Gunning doet.

Over samenwerking heeft de Generale Synode van Utrecht in 1923 geen onzeker geluid gegeven. Het rapport van haar Deputaten en de door haar aanvaarde conclusies zien deze dingen onder de oogen. Duidelijk heeft de Synode uitgesproken, dat de Evangelisatie kerkelijk behoort te zijn.

In de vierde conclusie wordt gezegd: „De opzettelijke Evangelisatie dient uit te gaan van, voor het minst te staan onder leiding van den Kerkeraad. Deze heeft voor de Evangelisatie gebruik te maken van de gaven en krachten, die God tot dit werk in de Gemeente heeft geschonken“. Duidelijk genoeg: de Evangelisatie moet kerkelijk zijn. Wanneer men van dit eenmaal getrokken en gewezen spoor weer af zou gaan, zou zulks beteekenen een teruggang, een stap achteruit. Principieel zou het beteekenen het prijsgeven van de roeping der Kerk tot het doen van den Evangelisatie-arbeid. Als het roeping is van de Kerk, de geïnstitueerde kerk, de Evangelisatie ter hand te nemen, dan mag ze dien arbeid niet overlaten aan het particulier initiatief. En dan mag een vereeniging of een particulier de Kerk, dat is, den Kerkeraad, den arbeid niet uit de handen nemen. Het brengen van het Evangelie, dus ook Zending en Evangelisatie, is roeping van de geïnstitueerde Kerk. Dat is het inzicht, dat in de latere jaren steeds helderder zich heeft baan gebroken, en waarvoor we dankbaar behooren te zijn.

Zoo is de regel. Daarover zijn we het vermoedelijk wel eens. Maar hoe staat het nu, in concreto, met het Deventer-geval?

Daarover kan ik nu niet zoo den staf breken als van verschillende zijden is gedaan. Men hoorde nogal eens in afkeurenden zin over Deventer spreken. Ik geloof, dat voor een anderen toon ook plaats is.

Ik beschouw Deventer als een uitzonderingsgeval. Daar is het metterdaad zeer bijzonder. Een fabrieksstad van 25.000 inwoners, waarvan slechts een paar duizend nog „aan godsdienst doen“. Ongeloof en socialisme vieren daar hoogtij. De Kerk was ver in de minderheid. De Gereformeerde Kerk was tot voor kort gescheiden en verdeeld, en had het met onderlingen broederliefte veel te druk, dan dat ze zich krachtig kon ontplooiën. Nu is het gelukkig anders, ten goede gekeerd. En nu is de reeds vroeger aangevangen samenwerking krachtig doorgezet. Samenwerking, die, zoals men kon lezen in de pers, nog nimmer tot wrijving aanleiding gaf, ook niet bij huisbezoek. Ook niet, als de vraag ter sprake kwam van het zich voegen bij een Kerk.

Dat is iets, wat wij ons niet kunnen indenken in ver de meeste plaatsen van ons land. Misschien zou er geen tweede plaats zijn aan te wijzen, waar het zoo zou gaan, als het in Deventer gaat. Als we hooren van den rijken zegen, dien de Heere op het werk geeft, geloof ik, dat we twee dingen moeten doen: enerzijds wijzen op den regel, op het gewone spoor en den kerkelijken weg; en anderzijds oppassen voor afkeuren van het onderhavige geval. Want het kon eens zijn, dat men een werk Gods ging afkeuren.

Men versta mij wel. Aanwijzen, dat, wat in Deventer gebeurt, niet is een gaan in het door de Synode van 1923 aangewezen spoor, is goed en kan profijtelijk zijn. Maar ik geloof niet, dat men goed doet, met dit bijzondere ge-

val te gaan onderwerpen aan strenge, afkeurende kritiek. Gods werk gaat soms, in buitengewone gevallen, wel eens anders, dan langs de door ons aangewezen lijn.

Nu in Deventer jaren lang veel geslapen heeft, wat wakker moest zijn, en nu ontwaakt is, wat sliep, hebbe men een woord van waardeering voor wat daar gebeurt. Ook al gelooft men, dat het beter langs andere banen had kunnen gaan. Maar nu gaat het zó. Het staat daar voor onze oogen. Het is er. Men discussieert in Deventer niet over de vraag, of er ook samenwerking komen zal. We zien, dat het leeft en indruk maakt en een getuigenis is in die ongeloofige, goddelooze fabrieksstad. Daar is een stem van God in voor die stad.

En dat is iets, waarvoor ik dankbaar ben.

Dat woord van persoonlijke waardeering moest me even van het hart.

Of ik dan den gang van zaken in Deventer als de beste zie en ter navolging aan verschillende Evangelisatie-Commissies zou willen aanbevelen?

In geen deele. Ik denk er niet aan. Wanneer iemand me vraagt over de mogelijkheid en het hoe van samenwerking, dan wijs ik hem naar het Synodebesluit van 1923. Daar is voor onze Kerken de juiste en goede lijn getrokken, die we op moeten gaan. En waar men in eenige plaats staat voor de vraag naar samenwerking, dan adviseer ik: broeders, geen nabootsing van het Deventer-kwartet.

Gelijk boven gezegd: ik zie Deventer als een uitzondering. Hoe ze er gekomen is, weet ik niet. Maar niet op een wijze, die voor nabootsing vatbaar is. Het is vanzelf en organisch gegroeid. Wie dat zou willen nabootsen, zou slechts imitatie krijgen, anders niet.

Wanneer men op eenige plaats besluit zou, het ook zoo eens te probeeren, zou het vermoedelijk stuiten op al de aangewezen bezwaren, die nu in Deventer niet zijn. En waarschijnlijk zou de samenwerking binnen afzienbaren tijd of uiteen vallen, of leiden tot kerkelijke verslapping en verdoezeling.

Het is jammer, dat we niet kunnen samenwerken, zó, als ons hart zoo vaak begeert, met broeders, die met ons leven uit denzelfden wortel des geloofs. Dat is nu eenmaal een gevolg van de zondige gedeeldheid, die we bejammeren, en die we desondanks hebben te aanvaarden als een feit, evenals we zonde en ziekte en dood doen.

Of we dan in het geheel niet kunnen samenwerken en maar moeten arbeiden los van elkaar, en doen, alsof de ander niet bestond?

Dat is het andere uiterste. Ook dat geloof ik niet.

Maar dat kan in dit artikel niet meer worden uiteengezet.

C. B.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

Persstemmen.

Het eerste Rapportenboek voor de Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerk in Amerika.

Dit Rapportenboek, dat ons in andere Synode-jaren steeds werd toegezonden door de goede zorgen van den „Stated Clerk“ ontvingen wij nog niet.

Misschien is de wereldreis van Dr H. Beets daarvan wel de oorzaak.

Nu moeten wij het doen met de sparsame gegevens, welke wij in „De Wachter“ (Am.) vonden.

Daarin laat de bekende predikant iedere week „Postduiven“ over heel het land vliegen.

Wij lokken ze ditmaal naar hier en citeeren:

De Synode van 1928 week in het benoemen van commissies enigszins af van vroegere Synoden door een paar belangrijke quaesties in handen te stellen van broeders, die ver wonen van het centrum. Een groep predikanten in Californië werd geroepen ons voor te lichten aangaande de Regels van Orde voor de Synodale vergaderingen; en twee predikanten uit het hooge Noordwesten, Muyskens en J. W. Brink, werden aangewezen om advies te geven in zake den doop van aangenomen kinderen.

't Komt mij voor, dat die twee commissies wel een woord van lof mogen ontvangen. Het deed mijn westersch hart goed, dat de broeders, die aan de eindenden der aarde huizen — om niet te zeggen in Galilea of in den kerkelijken achterhoek — zoo iets kranigs hebben geproduceerd. Die twee rapporten beslaan saam ongeveer een derde deel van heel het boek. Waarlijk, het Westen laat zich ditmaal niet onbetuigd!

Dat stuk over den doop van aangenomen kinderen staat op pooten. De schrijvers blijken goed op de hoogte te zijn met de literatuur over hun onderwerp. En ze bepalen zich er niet toe aan te halen, wat door Kuyper en Bavinck en Hodge is geleeraard, doch ze melden van de praktijk der oude Christelijke Kerk, en ze beroepen zich op de oude Nederlandsche godgeleerden. En dan blijkt het, dat ze even goed thuis zijn in het Latijn van de Leidsche professoren in hun „Synopsis Purioris Theologiae“ en van de Moor in zijn „Commentaar op 4 Marck“, als in het Engelsch en Hollandsch. 't Zou wenschelijk zijn, dat deze doorwrochte studie afzonderlijk werd gepubliceerd en verkrijgbaar gesteld.

Aan de broeders in Californië was het dorste aller onderwerpen toevertrouwd. Ze moesten de Synodale Regels van Orde aan een grondige herziening onderwerpen. Minder kon 't al niet. Zoo iets als reglements-